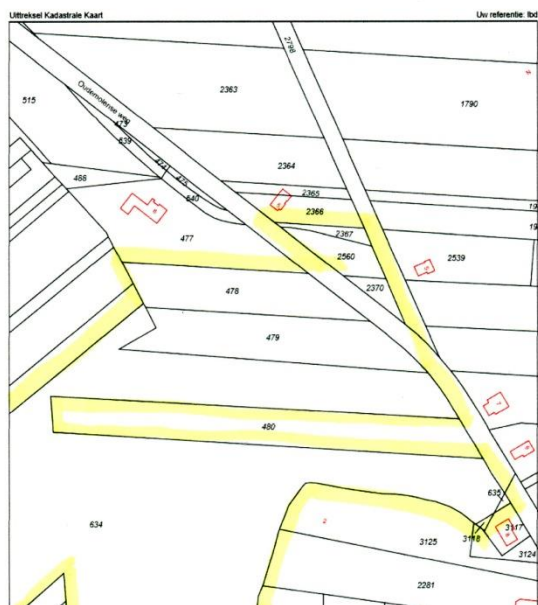
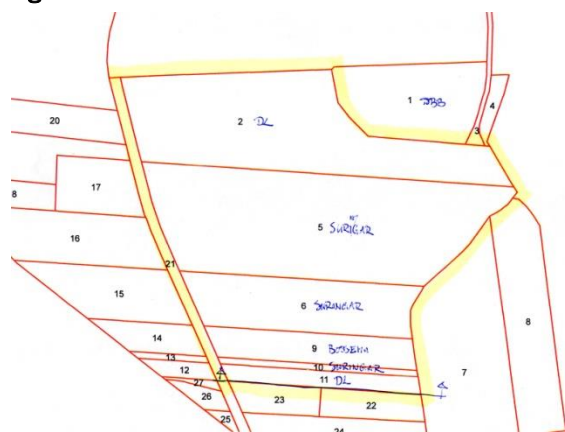

Zorg voor ons landschap
BAKENS IN DE TIJD

Versie 31-08-16

Project	Heide- & Vennenbeheer BT-G-AH 5
Beheerplan door	B. Kuiper, 0592 333742 / 06 11 515 891 E mail: b.kuiper@lbdrenthe
Begeleider Vrijwilligers	P. Posthumus, 0592 333748 / 06 11 515 892
Contactpersoon vrijwilligers (Werkgroep Natuurbeheer Gasteren)	Herman Roepman +31592269486 E mail: h.roeps@planet.nl
Terrein	Gasterse Duinen (Zie bijlage 1) Gemeente: Aa en Hunze Terreinnummer 5 2016
Eigenaar	In het gebied ten zuiden van Nieuwlanden hebben drie eigenaren percelen in eigendom: ▪ Drents Landschap: 2 /11 ▪ Bossema: 9 ▪ Stichting Landgoed Ubbinkbos (voorheen Suringar): 5 / 6 / 10. (Deze eigenaar is 15 januari 2016 in bezit gekomen van deze percelen.) Zie bijlage 3 In het gebied ten oosten van het Voorste veen hebben vijf eigenaren percelen in eigendom: ▪ Drents Landschap: S 634 / S478 / O 2370 ▪ Erven Jan Stallinga: S 479 ▪ Popke de Weme: S 480 ▪ Erven Jakob Hendrik Jan Zingstra: 02367 ▪ Gemeente Aa en Hunze: O 2560 Zie bijlage 4

Ligging en terreinomschrijving

Dwergviltkruid

Kruipbrem

Schapenzuring

Buntgras

Grijze zandbij

Heideblauwtje

Ten noorden van Gasteren ligt een groot heidegebied. Het gebied aangeduid als Gasterse Duinen is eigendom van Drents Landschap, is geheel omraasterd en wordt begraasd. De gebieden ten zuiden van Nieuwlanden en ten oosten van het Voorste veen zijn deels in eigendom van particulieren en deels van Stichting Het Drentse Landschap. Ze zijn niet omraasterd en er vindt geen structureel beheer plaats.

Deze laatste twee zuidelijk gebiedjes zijn het werkterrein van de Werkgroep Natuurbeheer Gasteren.

In deze gebieden is de struikheide met de open duintjes redelijk behouden gebleven. Vooral de duintjes met de karakteristieke flora zijn kenmerkend voor dit gebied. Het algemene beeld is een reliëfrijk droog struikheide terrein, doorsneden met enkele paden, en een deel met meer heide-/grasachtige begroeiing. Een deel is verbost door voornamelijk de Amerikaanse vogelkers. In de meer open gedeelten staan naast Amerikaanse vogelkers veel jonge eiken en in mindere mate ook grove den en krent.

Kenmerkende flora:

Soorten als tijm, muizenootje, liggend walstro, dwergviltkruid, diverse soorten havikskruiden komen in het gebied nog steeds voor dankzij de zandige plekken. Ook voor heide kenmerkende mossen als rendiermos en roodbekertjesmos zijn hier nog te vinden.

Verder worden ondermeer aangetroffen:

- pijpestrootje
- bochtige smele
- schapengras
- borstelgras
- buntgras
- zandzegge
- korstmossen
- wieren
- schapenzuring
- stekelbrem
- kruipbrem

Kenmerkende fauna:

- gewone eikenpage / bruine eikenpage
- citroenvlinder
- boomblauwtje
- Kommavlinder
- Groentje

Groentje Heidehaantje	- zandloopkever - heidehaantje - levendbarende hagedis - muizen - klauwier (zeldzaam) - vliegenvangers - diverse soorten zandbijen - diverse soorten graafwespen
Streefbeeld	
	Het streefbeeld is een open en soortenrijk struikheide terrein met hier en daar stuifduintjes die schraal begroeid worden met korstmossen, wieren, schapegras, borstelgras, tijm, schapenzuring, etc. Dit soort heideterrein wordt gekarakteriseerd door een voldoende afwisseling van oude heide en jonge heide. Men spreekt dan van <i>mozaïekheide</i> waarin begroeiingspatronen in elkaar over lopen en waar sprake is van verscheidenheid in de hoogte van de heide- en zandvegetatie. Dit biedt de meeste kans op een soortenrijke heide. Want hierdoor ontstaan diverse soorten klimaatzone's waarin verschillende insecten zich thuis voelen. Spinnen zitten graag in de oude struiken, bijen vliegen graag op de jonge, nectarrijke bloemen. Deze insecten vormen een rijke eiwitbron voor de typische heidevogels zoals de klauwier (zeldzaam) en vliegenvangers. Op deze vogels vliegen dan weer de uilen, sperwer, havik en buizerd. Kortom, zo vormt de heide weer een belangrijke begin van de voedselketen van de fauna. Op de mozaïek-heide reageren ook reptielen positief. Deze koudbloedige beesten mogen graag de zonrijke en schaduwrijke stukjes die vlak bij elkaar liggen op zoeken om hun lichaam op te warmen en af te koelen. Ook deze reptielen predateren op de vele insecten die er leven, maar ook op muizen die graag in deze biotoop leven. Het is niet zo dat de heide boomloos hoeft te zijn, immers heide is een halfnatuurlijk landschap en bomen maken deel uit van de natuurlijke successie. Ook de struik- en boomvormers hebben een aandeel in de diversiteit van de heide, alleen al door er als soort te zijn, maar ook als habitat en voedselbron van bijvoorbeeld de bruine eikenpage en de zeldzame en haast onzichtbare groentjes die graag in vuilbomen leven.

Doelen	
Grove contouren voor het open maken van de heide Kansrijke gebieden voor het verjongen van de heide	Het belangrijkste doel is het vergroten van de biodiversiteit (in planten en dieren) door een gedifferentieerd beheer waarbij de voortgaande successie wordt doorbroken. In deze situatie moet dit beheer gericht zijn op: ▪ Het open maken en houden van de heide om voedingstoffen in de vorm van blad op de bovengrond (eutrofiëring) tegen te gaan. Heide wil bij uitstek armere grond en veroudert snel bij een overmaat aan voedingstoffen, wat leidt tot de vestiging van jonge bomen, struiken en varens. ▪ Het afvoeren van biomassa die in de loop van de jaren is gevormd door het gericht verwijderen van bomen en struiken, maaien van heide en grassen, en kleinschalig plaggen van heide en stuifduintjes. Hierdoor krijgen andere, meer bij het heidesysteem horende plantensoorten weer een kans en zal ook de fauna daar direct positief op reageren. ▪ Het verjongen van de heide om het verval als biotoop tegen te gaan. Struikheide heeft een cyclus van ca. 30 jaar. Na 30 jaar verhout de struik en valt geleidelijk uiteen met een dermate humus opeenhoping tot gevolg dat de grond ‘bosrijp’ is geworden en dat ook het heidehaantje daar dankbaar gebruik van kan maken. Met lekker vochtig en warm weer kan deze kever enorm toeslaan door daar haar eieren in te leggen. De rupsen die daar uit voortkomen hollen de houtige stengels uit waardoor de struik als het ware verdroogt en dood gaat. Om dit te voorkomen moet de humus worden afgevoerd (plaggen) of moeten de struiken worden verjongd (maaien). Struiken ouder dan 15 jaar lopen moeilijk uit op de houtige stengels, en verjonging vindt dan vooral plaats door het heidezaad. De jonge stengels van nieuwe plantjes zijn weliswaar niet aantrekkelijk voor het heidehaantje, maar uiteindelijk zal toch vergrassing optreden in de vorm van pijpenstrootje of bochtige smele. ▪ Het herstellen of uitbreiden van stuifduinen. De voormalige stuifduinen zijn reeds jaren gelden vastgelegd door de vegetatie. Hier en daar is er nog

Kansrijke gebieden voor het terugwinnen van “stuifduintjes” door te plaggen

steeds open zand dat geleidelijk door wieren, algen, korstmossen, zandzegge, tijm, struikheide en pijpenstrootje wordt vastgelegd. Dit proces kan doorbroken worden d.m.v. kleinschalig handmatig plaggen in de heidevegetatie op de voormalige duintjes. Daardoor komen er weer plekken met open zand waar belangrijke insecten als zandbijen en graafwespen hun ideale biotoop vinden. In onze gebieden komen de pluimvoetbij, spinnendoder, grijzezandbij, gewone viltbij, heidezandbij, grote roetbij en spieswesp nog in redelijk grote getale voor.

Vervolgens komt dan het proces van vastleggen van het zand weer geleidelijk op gang en vormt daarmee de basis voor weer nieuwe flora en fauna. Indien planten als rendiermos, zandzegge, borstelgras, schapegras, kruipbrem, liggend walstro, tijm zich weer vestigen dan zal ook de fauna daar weer op reageren. Dan kunnen vlinders zoals de kommavlinder en heivlinder hun eitjes op het schapegras leggen.

Maatregelen – werkzaamheden

Zie bijlage 2 voor een overzichtskaart van deelgebieden met een specifieke beheerfocus

- **Verwijderen van opslag** van exoten als Amerikaanse vogelkers, krent, grove den, etc., evenals diverse eiken. Om de gewone/bruine eikenpage te behouden moeten hier en daar echter wat kleine eiken gespaard worden. Deze kunnen dan later weer gekapt worden als elders weer jonge eiken- en vuilboomopslag is opgekomen. Vuilboomopslag is met name een goede voedingsbron voor diverse insecten. Deze soort is waardplant voor de dagvlinders, citroenvlinder en boomblauwtje.
- **Plaggen** van stuifduintjes die dreigen dicht te groeien met struikheide en grassen als pijpestrootje en bochtige smele. Hiermee wordt de kieming van schapegras en buntgras gestimuleerd waar bijvoorbeeld de kommavlinder weer van kan profiteren omdat deze waardplanten als voedsel dienen voor de rups. Voor een goede afwisseling van oude heide en jonge heide kunnen ook handmatig kleine stukken oude heide geplagd worden. Dat kan al effectief zijn bij oppervlaktes van bijvoorbeeld 3 meter bij 3 meter. Soms liggen iets grotere stukken meer voor de hand. De juiste afmetingen zijn afhankelijk van de situatie ter plekke. Een vuistregel

	is dat ongeveer 1/15^e deel van de totale oppervlakte geplagd zou kunnen worden in de komende 20 jaar. Zo kunnen er ieder jaar enkele stukken geplagd worden wat het handmatig plaggen ook werkbaar houdt. De afgestoken plaggen kunnen op een andere locatie ergens in de schaduw gestapeld worden zodat levendbarende hagedissen, muizen en zandloopkevers daar hun domein kunnen maken. De gehele successie kan dan opnieuw beginnen, zodat de zandzegge als eerste gras weer het zand kan vastleggen en andere hogere planten en korstmossen zich er kunnen vestigen. ▪ Maaien van de heide waardoor jonge heidescheuten opnieuw kunnen uitgroeien en er een vegetatie ontstaat die bestand is tegen diverse plagen en die minder massaal afsterft. Bij plagen zoals bij het heidehaantje zullen er dan minder grote gebieden heide afsterven waardoor de totale heide als biotoop niet in zijn geheel wordt bedreigd. Het heidehaantje doet zijn intrede bij een grote humusmassa op de grond en bij houtige oude heide struiken. Evenals bij het plaggen gaat het ook bij het maaien om per jaar slechts beperkte oppervlakten verspreid over het terrein om diversiteit in de structuur te behouden. ▪ Verwijderen van stobben waardoor zand uit de ondergrond (zgn. gebufferd zand) naar boven wordt gehaald. Om de zandkorrel zit een klein laagje kalk dat positief werkt op de vestiging van soorten als tijm, muizenootje, liggend walstro, dwergviltkruid, havikskruiden, etc. Op veel plaatsen zijn deze soorten verdwenen door de “zure” regen die de kalk in de ondergrond laat afspoelen. ▪ Begrazen met een bescheperde kudde kan worden toegepast als herstelbeheer op kleine oppervlaktes (drukbegrazing) als vervolgstap na het maaien, plaggen of branden. Schapen vreten jonge opslag van bomen en struwelen weg of houden deze klein. Ze bevorderen de microvariatie en hun mest vormt een voedselbron voor gespecialiseerde schimmels en insecten als mestkevers, kortschildkevers en vliegen. ▪ Gecontroleerd branden gebeurt als heideverjonging maatregel wanneer vergrassing en vervilting bestreden moet worden. Het is een aanvullende maatregel om meer variatie in de heide te krijgen. De aard en omvang

	van onze terreinen leent zich echter niet voor grootschalig branden. Maar beperkt en lokaal branden, bijvoorbeeld van één of enkele hopen snoeiafval, kan plaatselijk al tot aanzienlijk meer variatie leiden. Aandachtspunt daarbij is dat hiervoor mogelijk een gemeentelijke vergunning nodig is.
Archeologische en aardkundige waarden	Voor wat betreft de archeologische verwachting valt het terrein onder de categorie van “lage verwachting”, en wordt het tevens als aardkundig waardevol gebied aangeduid. Bron: http://www.drenthe.info/website/bodematlas/.
Uitvoering door:	Het terrein is geschikt voor de uitvoering van beheeractiviteiten door vrijwilligers ondersteund door aannemers voor bijvoorbeeld het verwerken van takken (versnipperen), frezen, begrazing, etc. Vrijwilligers van de Werkgroep Natuurbeheer Gasteren werken wekelijks een dagdeel per week met uitzondering van de periode april t/m augustus. Aannemers zullen door Landschapsbeheer Drenthe worden ingezet naar bevind van zaken.
Werkzaamheden	Door de vrijwilligers uit te voeren werkzaamheden kunnen bestaan uit: ▪ het verwijderen van opslag van ongewenste exoten en het naar aangewezen plaatsen afvoeren van daarbij vrijkomend snoeiafval ▪ kleinschalig handmatig plaggen ▪ vellen van grote struiken en bomen (al dan niet met motorzaag) ▪ ‘ringen’ van A. vogelkersbomen ter versterving ▪ verwijderen van stobben, indien nodig met een lier ▪ wandelpaden vrijhouden van opslag en overhangende takken Voor aanvang van nieuwe werkzaamheden zal Landschapsbeheer Drenthe duidelijk aangeven hoe en waar deze moeten worden uitgevoerd. Aanvullende werkzaamheden uit te voeren door derden kunnen bestaan uit: ▪ plaggen ▪ maaien ▪ freezezen / eggen ▪ klepelen (marycrusher of boskleperaar) ▪ begrazen

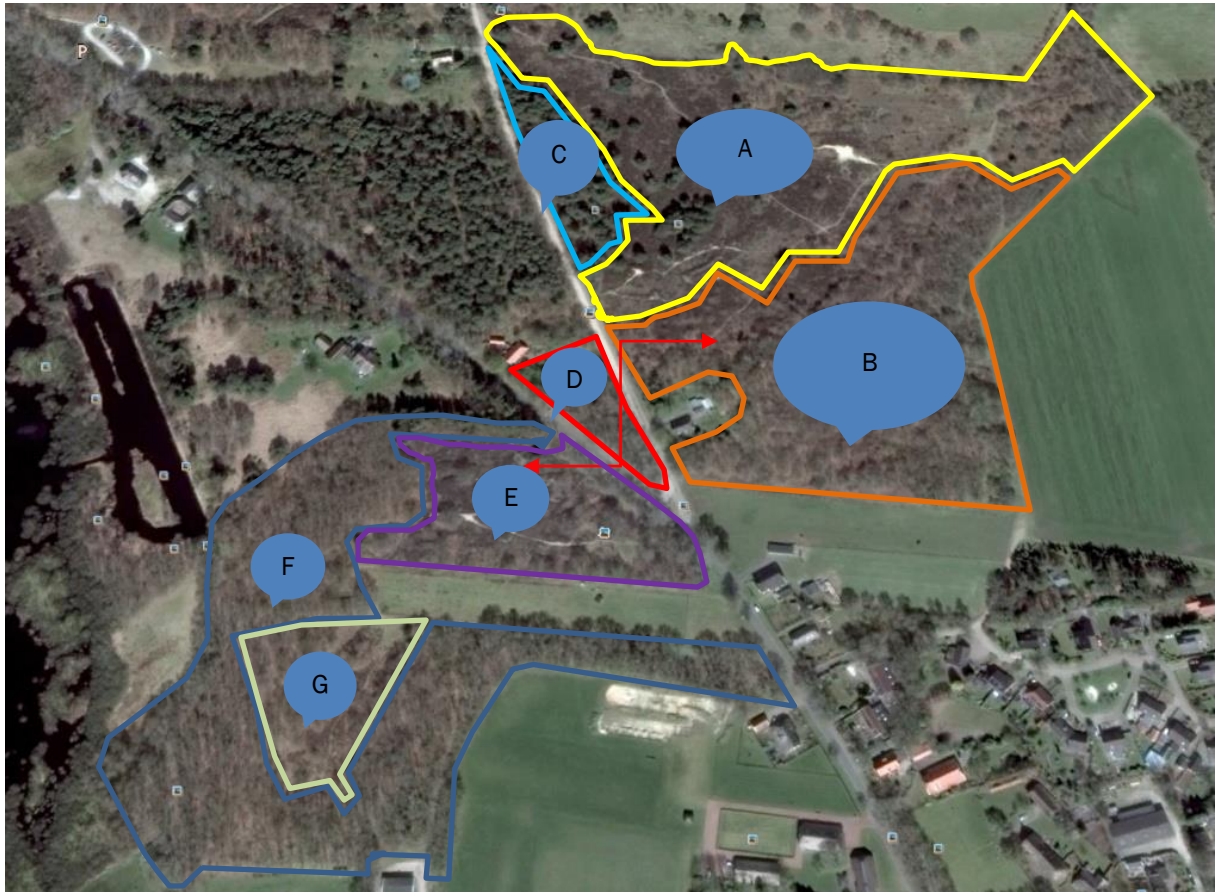
Partners	▪ Vrijwilligers: Werkgroep Natuurbeheer Gasteren ▪ Provincie Drenthe (subsidierelatie) ▪ Gemeente Aa en Hunze (subsidierelatie) ▪ Landschapsbeheer Drenthe (opdrachtgever en begeleider van de werkgroep en aannemers) ▪ Het Drents Landschap (meewerkende eigenaar) ▪ Particuliere eigenaren (faciliteerders van de beheerwerkzaamheden op hun eigendom)
Begroot bedrag	▪ Landschapsbeheer Drenthe begroot jaarlijks een post voor door derden (aannemers) uit te voeren werkzaamheden. ▪ Er is € 150 per jaar beschikbaar t.b.v. door de werkgroep te maken onkosten voor de diverse werkzaamheden.
Financiering uitvoer	
Planning	Uitvoering van werkzaamheden: ▪ Start uitvoering februari 2016. ▪ Voor zover het vrijwilligers werkzaamheden betreft is sprake van een continue aanpak zonder vooraf overeengekomen deadlines. Voor die werkzaamheden wordt geen tijdsplanning gehanteerd. Aan de hand van hierboven genoemde doelstellingen zal de voortgang periodiek worden geëvalueerd tussen Landschapsbeheer Drenthe en de Werkgroep Natuurbeheer Gasteren. ▪ Voor zover het werkzaamheden door derden op contractbasis betreft zal per contract een planning worden gemaakt.
Werkzaamheden uiterlijk op te leveren	N.v.t. Zie hierboven.
NB. Uitvoering derden: 1 Dit werkplan dient tijdens het uitvoeren van het werk op het werk aanwezig te zijn. 2 Indien de flora en faunawet van kracht is dient het formulier op het werk aanwezig te zijn. 3 De projectleider van Landschapsbeheer Drenthe dient voor aanvang van werkzaamheden en bij beëindiging daarvan op de hoogte gesteld te worden.	

Bijlage 1 Overzichtskaart werkgebied

Bijlage 2 Overzichtskaart deelgebieden met specifieke beheerfocus

A

Grove contouren voor het open maken van heide waarbij de groepen oudere bomen kunnen blijven staan, met hier en daar jonge individuen tot 7 jaar. In de randen zoomvegetatie na te streven door jonge exemplaren te handhaven en oudere bomen te kappen.

Prunus met wortel en tak verwijderen voor zover mogelijk door rooien en/of plaggen. Ook overige opslag van grove den, krent, berk, etc. verwijderen.

Oudere heide kleinschalig maaien en plaggen.

Gehederde schapen beweiding wordt aanbevolen.

De (voormalige) stuifduinen kleinschalig gefaseerd handmatig plaggen. Plagsel afvoeren.

B

Prunus verwijderen.

Begrazingsbeheer achter een raster toepassen. (E.e.a. in overleg met HDL.)

C

Dennen handhaven, prunus met wortel verwijderen.

D

Open kappen als corridor tussen de twee aan weerszijde liggende terreinen. In eerste instantie door de struiklaag te verwijderen en in tweede instantie door bomen te kappen en te plaggen.

E

Kansrijk gebied voor het verjongen van de heide. Oude heide kleinschalig maaien en plaggen zodat mozaïekheide ontstaat met jongere heide.

Prunus verwijderen, wortels rooien. Ook overige opslag van grove den, krent, berk, etc. verwijderen. Takken afvoeren of verwerken in rillen in de singel.

F

Eikenbos instand houden, in natuurlijke ontwikkeling laten gaan. Prunus zaaddragers omzagen, eventueel aan de randen de stobben rooien (ter voorkoming van toekomstige zaaddragers).

G

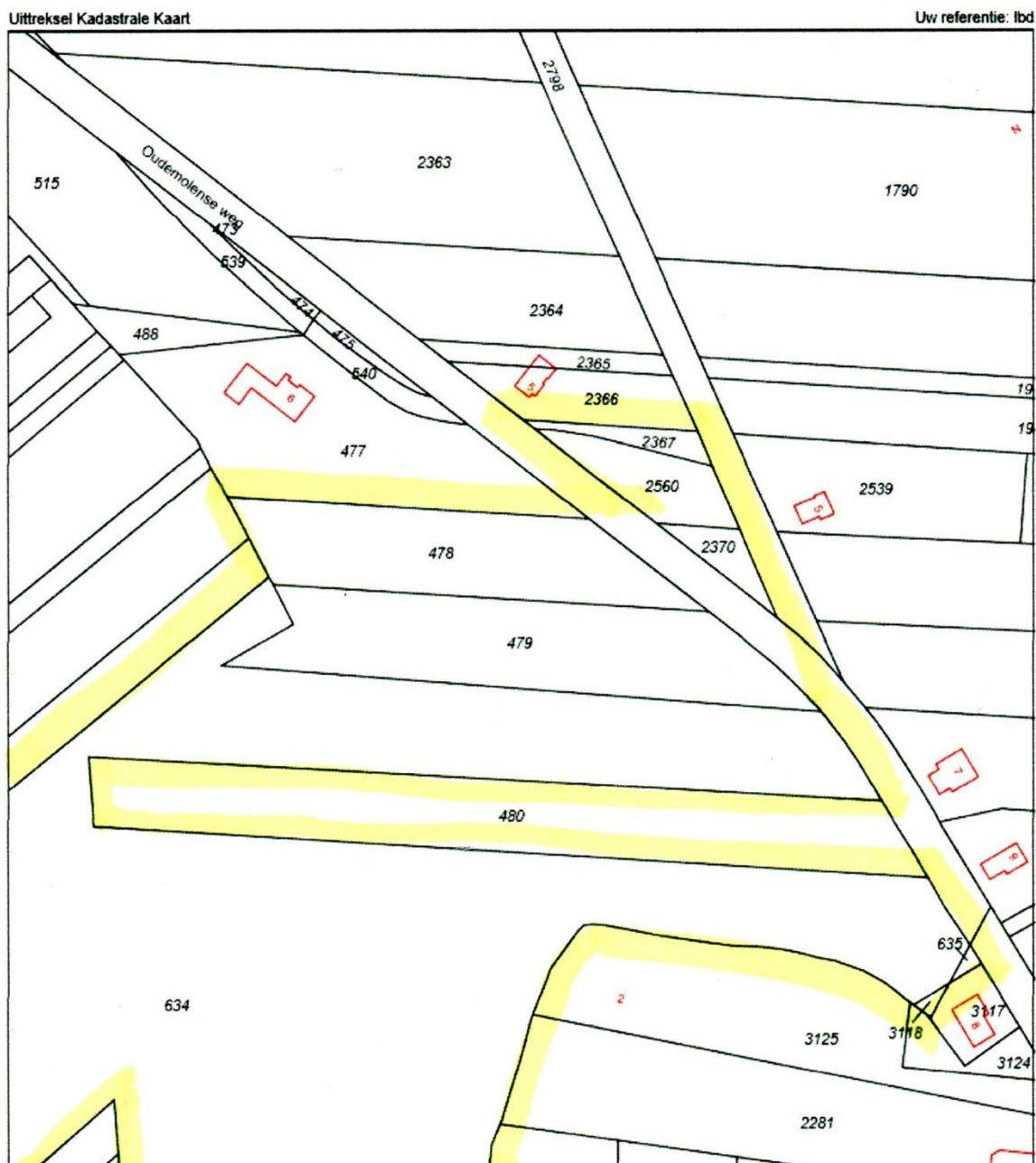
Hier hetzelfde beheerregiem toepassen als onder A.

Hand-drawn map of a village with numbered plots (1-27) and handwritten labels for land use: 1 DBB, 2 DL, 5 SURIGAR, 6 SURIGAR, 9 BOSSEIN, 10 SURIGAR, 11 DL. The map shows a network of roads and boundaries, with a yellow highlight along a central road and a blue highlight on a road segment at the bottom right.

- Drents Landschap: 2 / 11
- Bossema: 9
- Stichting Landgoed Ubbinkbos (voorheen Suringar): 5 / 6 / 10. (Deze eigenaar is 15 januari 2016 in bezit gekomen van deze percelen.)

Bijlage 4 Eigendom gronden ten westen van Schipborgerweg

In het gebied ten oosten van het Voorste veen hebben vijf eigenaren percelen in eigendom:

- Drents Landschap: S 634 / S478 / O 2370
- Erven Jan Stallinga: S 479
- Popke de Weme: S 480
- Erven Jakob Hendrik Jan Zingstra: O2367
- Gemeente Aa en Hunze: O 2560

Bijlage 5 Grond in eigendom van Het Drents Landschap 2016

In rood het eigendom van HDL

Eigendommen van HDL met ingekleurde doeltypen

- Roze = heideachtige schraal vegetatie in eigendom van HDL
- Oranje = archeologische beschermd gebied (hunebed)
- Groen = bos vegetatie in eigendom van HDL
- Blauw = water in eigendom van HDL